DOMSTOLENS DOM (FØRSTE AFDELING)
AF 26. JANUAR 1984 [1]

# Georgette Seiler m.fl.
# mod Rådet for De europæiske Fællesskaber

»Tjenestemænd — erhvervssygdomme«

Sag 189/82

## Sammendrag

*Tjenestemænd — social sikring — forsikring mod ulykker og erhvervssygdomme — sygdom — efterprøvelse af den erhvervsmæssige oprindelse — ansættelsesmyndighedens kompetence — høring af et lægeudvalg — domstolskontrol — rækkevidde og grænser*
*(Tjenestemandsvedtægten, art. 73)*

Det tilkommer ikke Domstolen at afgøre det spørgsmål, om en tjenestemand i en konkret sag led af en erhvervssygdom, jfr. vedtægtens artikel 73. Domstolen har imidlertid kompetence til annullere enhver afgørelse, som i medfør af denne bestemmelse træffes af ansættelsesmyndigheden, og som er retsstridig, fordi den støttes på en irrelevant konklusion fra lægeudvalget. Det vil være tilfældet, hvis lægeudvalget lægger en fejlagtig fortolkning af begrebet »erhvervssygdom« til grund, eller hvis sammenhængen mellem udvalgets udtalelser og dets konklusioner ikke tydeliggøres i udvalgets erklæring.

I sag 189/82

1. GEORGETTE SEILER, enke efter René Seingry (inden sin død tjenestemand ved generalsekretariatet for Rådet for De europæiske Fællesskaber),
2. FLORENCE SEINGRY, afdøde René Seingry's myndige datter,
3. GEORGES-FRANCIS SEINGRY, afdøde René Seingry's myndige søn,

1 — Processprog: Fransk.

alle med bopæl i Bruxelles, ved advokat Edmond Lebrun, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Tony Biever, 83, boulevard Grande-Duchesse-Charlotte,

sagsøgere,

mod

RÅDET FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER, ved konsulent John Carbery, den juridiske tjeneste under generalsekretariatet for Rådet, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos direktør H. J. Pabbruwe, den juridiske tjeneste ved Den europæiske Investeringsbank, 100, boulevard Konrad-Adenauer,

sagsøgt,

intervenient:

SOCIÉTÉ ANONYME ROYALE BELGE, forsikringsselskab med hjemsted 25, boulevard du Souverain, Watermael-Boitsfort (1170 Bruxelles), på egne vegne og på vegne af følgende forsikringsselskaber:

1. Société anonyme Generali Belgium (= Concorde), Bruxelles,
2. Société anonyme Caisse patronale, Bruxelles,
3. Société anonyme Assurantie van de Belgische Boerenbond, Louvain,
4. Société anonyme Winterthur, Bruxelles,
5. Société anonyme Zürich, Bruxelles,
6 Société anonyme Assubel, Bruxelles,
7. Société anonyme Securitas (ex Le Phénix belge), Antwerpen,
8. Société anonyme Rhin et Moselle, Bruxelles,
9. Société anonyme Le Foyer, Bruxelles,
10. Nationale Nederlanden, Schadeverzekeringsmaatschappij NV, Haag, Nederlandene,
11. Société anonyme Phoenix Continental, Bruxelles,
12. Top International Insurance Co. Ltd, Ballerup, Danmark,
13. Excess Insurance Company Ltd, London, Storbritannien,
14. Allianz Versicherungs-Aktiengesellschaft, München, Forbundsrepublikken Tyskland,

ved advokat François van der Mensbrugghe, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Jean Hoss, 15, Côte d'Eich,

angående en påstand om annullation af de af Rådets generalsekretær trufne afgørelser om ikke at anerkende den sygdom, som førte til René Seingry's død, som en erhvervssygdom, hvilket blev meddelt sagsøgerne ved skrivelser af 19. oktober 1981 henholdsvis 14. maj 1982,

har

DOMSTOLEN (første afdeling)

sammensat af afdelingsformanden T. Koopmans, dommerne A. O'Keeffe og G. Bosco,

generaladvokat: S. Rozès
justitssekretær: assisterende justitssekretær J. A. Pompe

afsagt følgende

## DOM

## Sagsfremstilling

De faktiske omstændigheder og retsforhandlingernes forløb samt parternes påstande, anbringender og argumenter kan sammenfattes således:

### I — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

*A — Gældende bestemmelser*

Artikel 73, stk. 1, i vedtægten for tjenestemænd ved De europæiske Fællesskaber lyder således:

»Under de betingelser, der er fastsat i henhold til en af Fællesskabernes institutioner efter fælles aftale og efter udtalelse fra vedtægtsudvalget vedtaget ordning, sikres tjenestemanden fra tiltrædelsesdagen imod risiko for erhvervssygdomme og ulykker. (. . .)

I ordningen præciseres de risici, der ikke dækkes«.

Til gennemførelse af denne bestemmelse blev der efter fælles aftale mellem institutionerne, som den 22. december 1976 blev bekræftet af Domstolens præsident,

vedtaget en ordning om dækning af risikoen for ulykker og erhvervssygdomme hos tjenestemænd ved De europæiske Fællesskaber (herefter benævnt den fælles ordning), som fastsætter de vilkår, i henhold til hvilke tjenestemanden dækkes mod denne risiko.

Ifølge den fælles ordnings artikel 3 anerkendes to typer erhvervssygdomme. Ifølge artikel 3, stk. 1, omfatter dette begreb først og fremmest de sygdomme, som er optaget i den »europæiske liste over erhvervssygdomme«, bilagt Kommissionens henstilling af 23. juli 1962 (JO L 80 af 31. 8. 1962, s. 2188). Ifølge artikel 3, stk. 2, anses endvidere for erhvervssygdom

»enhver sygdom eller forværring af en bestående sygdom, som ikke findes på den i stk. 1 nævnte liste, når det er tilstrækkeligt godtgjort, at den er opstået under eller i forbindelse med tjenesten ved Fællesskaberne«.

I henhold til artikel 19 i den fælles ordning træffer ansættelsesmyndigheden afgørelse om anerkendelse af en sygdoms erhvervsmæssige oprindelse. Før en sådan afgørelse træffes, giver ansættelsesmyndigheden tjenestemanden eller de øvrige ydelsesberettigede meddelelse om udkastet til sin afgørelse, ledsaget af de konklusioner, som er afgivet af den eller de af institutionen udpegede læger (artikel 21). Hvis tjenestemanden eller de øvrige ydelsesberettigede anmoder herom, træffer ansættelsesmyndigheden først afgørelse efter at have indhentet en udtalelse fra et lægeudvalg bestående af tre læger, hvoraf en udpeges af tjenestemanden eller de øvrige ydelsesberettigede (artikel 21 og artikel 23).

Den 28. januar 1977 indgik fællesskabsinstitutionerne en kollektiv forsikringsoverenskomst mod ulykker og erhvervssygdomme med de forsikringsselskaber, der er indtrådt i sagen som intervenienter. Formålet med forsikringen er ifølge artikel 1, stk. 1, at »dække de økonomiske følger af de vedtægtsmæssige forpligtelser, som påhviler Fællesskaberne som følge af de ulykker og erhvervssygdomme, der kan ramme de personer, som er omfattet af vedtægtens artikel 73 samt af den til gennemførelse af artikelen udstedte ordning«.

*B — Faktiske omstændigheder*

René Seingry, der fra 1954 havde været tjenestemand ved Rådet, efter 1958 som direktør for generalsekretærens kabinet, afgik den 23. juli 1979 ved døden, mens han opholdt sig på sin arbejdsplads. Døden skyldtes sandsynligvis en hjerteinfarkt, dvs. en blodprop i hjertemuskelen. Det er ubestridt, at denne sygdom ikke er optaget i den europæiske liste over erhvervssygdomme.

Ifølge Seingry's ydelsesberettigede pårørende, som har anlagt denne sag, bestod der en direkte årsagssammenhæng mellem på den ene side Seingry's hjertesvigt og på den anden side hans arbejdsvilkår og arbejdsrytme. Følgelig anmodede de pårørende ved skrivelse af 10. oktober 1979 Rådets administration om at anerkende, at Seingry var død som følge af en erhvervssygdom, og at de derfor var omfattet af vedtægtens artikel 73.

Til støtte for anmodningen gav de ydelsesberettigede pårørende en beskrivelse af Seingry's arbejdsvilkår, som kan sammenfattes således:

— I over tyve år arbejdede Seingry næsten 12-15 timer i døgnet, og det

skete ofte, at han måtte arbejde til langt ud på natten, enten på kontoret eller hjemme, og endog i weekenden.

— I sin egenskab af direktør for generalsekretærens kabinet, hvilken stilling Seingry bestred i 21 år, varetog han ligeledes arbejdet som protokolchef, ligesom han var ansvarlig for pressetjenesten, hvilket dagligt udsatte ham for adskillige bryderier.

— De hyppige rejser, som var knyttet til hans arbejdsopgaver (møder i Luxembourg og Strasbourg, Det europæiske Råds møder i de forskellige hovedstæder, tjenesterejser til visse lande i Afrika, Vestindien og Stillehavet), kan anføres som yderligere årsager til træthed og stress.

— Seingry måtte ofte træde i generalsekretærens sted ved officielle lejligheder eller begivenheder.

— I perioden 1973-1976 var Seingry ligeledes direktør for den operative tjeneste; på grund af det ekstra arbejde, som dette hverv medførte, blev det i 1976 overdraget til en anden.

— Denne lange periode med for stor en arbejdsbyrde førte i begyndelsen af 1977 til det første hjertetilfælde. Efter flere måneders orlov under lægetilsyn gav lægerne tilladelse til at genoptage arbejdet, idet de henstillede, at han ikke tog for hårdt fat.

Ved modtagelsen af anmodningen fra de ydelsesberettigede pårørende rådførte Rådets administration sig med en læge, doktor Simons. Han afgav en erklæring af 4. april 1980, hvoraf det fremgik, at »en infarkt normalt ikke anerkendes som erhvervssygdom«. Doktor Simons nåede til denne konklusion efter at have konsulteret hjertespecialisten professor Denolin. For så vidt angår Seingry's særlige tilfælde, fremsatte professor Denolin blandt andet følgende betragtninger:

»Bortset fra elektrokardiogrammer, som blev taget i perioden 1961-1978, og som ikke afviger fra det normale, indeholder patientens sygejournal usædvandlig få oplysninger. Der foreligger således ingen oplysninger om de nøjagtige omstændigheder ved dødsfaldet; (. . .)

elektrokardiogrammerne har aldrig vist nogen uregelmæssighed, og der findes ingen kliniske eller biologiske oplysninger efter 1969. Indtil for kort tid siden var patienten storryger. Der findes især ingen oplysninger om de senere års udvikling af hjertetilstanden.

Det er på grundlag af en så utilstrækkelig sygejournal umuligt at afgøre, hvilken betydning arbejdsbetinget stress eventuelt kan have haft for sygdommens udvikling og årsagen til dødsfaldet. Men det kan i det mindste fastslås, at tobaksforgiftning som følge af et stort cigaretforbrug indebærer en væsentlig risiko«.

På grundlag af den nævnte lægeerklæring udfærdigede Rådets generalsekretær et udkast til en afgørelse om, at den sygdom, som medførte Seingry's død, ikke kunne anerkendes som en erhvervssygdom. Udkastet blev tilstillet de ydelsesberettigede pårørende ved skrivelse af 29. maj 1980.

På anmodning fra de ydelsesberettigede pårørende den 10. juli 1980 besluttede Rådet herefter at høre lægeudvalget, jfr. artikel 23 i den fælles ordning. Lægeudvalget fastslog blandt andet i sin erklæring af 17. september 1981, at en hel række forskellige faktorer kan fremkalde en forkalkning af blodkarrene i hjertet, herunder især forhøjet blodtryk, tobaksforgiftning og rigelige kolesterolaflejringer i karrene. Ifølge udvalget gjorde alle disse faktorer, især tobaksforgiftningen (40 cigaretter om dagen), sig gældende i Seingry's tilfælde. Erklæringen fra lægeudvalget indeholdt følgende konklusion:

»Seingry's særlig forjagede arbejdsforhold kan have fremkaldt en forværring af kransåresygdommen [forkalkning af blodkarrene i hjertet], samtidig med at Seingry af andre grunde, navnlig tobaksforgiftning, er særligt udsat for denne sygdom. Det kan efter vores opfattelse ikke antages, at der er tale om en erhvervssygdom i snæver betydning. 'Erhvervsbetinget stress' er nemlig kun én af flere sygdomsfremkaldende faktorer, og man kan ligesom doktor Denolin rejse det spørgsmål, om ikke der ud over det meget krævende arbejde, som Seingry skulle udføre, skal tages hensyn til, at der i hans psyke kunne konstateres et element af perfektionisme og hyperaktivitet«.

På grundlag af lægeudvalgets erklæring besluttede Rådets generalsekretær i henhold til artikel 19 i den fælles ordning, at Seingry's sygdom ikke kunne anerkendes som en erhvervssygdom. Afgørelsen blev meddelt de ydelsesberettigede pårørende den 19. oktober 1981.

Den 14. maj 1982 afviste Rådets generalsekretær de ydelsesberettigede pårørendes klage af 16. januar 1982 over den nævnte afgørelse, som de ønskede annulleret.

*C — Retsforhandlinger*

Ved stævning, registreret på Domstolens justitskontor den 28. juli 1982, har sagsøgerne, afdøde Seingry's ydelsesberettigede pårørende, nedlagt påstand om annullation af Rådets afgørelse om ikke at anerkende René Seingry's sygdom som en erhvervssygdom, jfr. vedtægtens artikel 73.

Ved begæring, registreret på Domstolens justitskontor den 11. november 1982, har forsikringsaktieselskabet Royal belge, som handler dels i eget navn dels som befuldmægtiget for fjorten andre forsikringsselskaber, i medfør af artikel 37, stk. 2, i statutten for Domstolen, anmodet om at indtræde som intervenient i sagen til støtte for sagsøgtes påstande. Begæringen blev forskriftsmæssigt fremsat, jfr. procesreglementets artikel 93. Ved kendelse af 10. marts 1983 har Domstolen (første afdeling) besluttet at tillade interventionen.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen (første afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse. Domstolen har imidlertid anmodet Rådet om at besvare to spørgsmål og tilstille Domstolen den fulde tekst af den fælles ordning samt af de skrivelser, hvorved Rådet indbragte sagen dels for doktor Simons, som var udpeget af

Rådet, dels for lægeudvalget, jfr. artikel 23 i den fælles ordning.

II — Parternes påstande

*Sagsøgerne* har nedlagt følgende påstande:

1. Sagen antages til realitetsbehandling.

2. Følgelig:

   a) annulleres den i skrivelse af 19. oktober 1981 meddelte afgørelse om ikke at anerkende René Seingry's sygdom som en erhvervssygdom,

   b) annulleres den i skrivelse af 14. maj 1982 meddelte afvisning af sagsøgernes klage af 18. januar 1982,

   c) statueres det, at den sygdom, som førte til René Seingry's død, var en erhvervssygdom,

   d) tilpligtes sagsøgte at udbetale sagsøgerne de ydelser, der i tilfælde af dødsfald som følge af en erhvervssygdom er fastsat i vedtægtens artikel 73.

3. Sagsøgte tilpligtes at betale sagens omkostninger.

*Rådet for De europæiske Fællesskaber* har som *sagsøgt* nedlagt følgende påstande:

1. Frifindelse.

2. Sagsøgerne tilpligtes at betale sagens omkostninger, for så vidt de ikke i henhold til procesreglementets artikel 70 og artikel 95, stk. 3, bæres af sagsøgte.

*Intervenienten* har nedlagt følgende påstande:

1. Den af Rådet for De europæiske Fællesskaber nedlagte påstand om frifindelse tages til følge.

2. Sagsøgerne tilpligtes at afholde omkostningerne i forbindelse med interventionen.

III — Parternes anbringender og argumenter under skriftvekslingen

I stævningen har *sagsøgerne* fremsat ét anbringende vedrørende a) overtrædelse af tjenestemandsvedtægten, navnlig artikel 25, stk. 2, og artikel 73, b) overtrædelse af den fælles ordning, navnlig artikel 3, stk. 2, og c) tilsidesættelse af retsregler og retsgrundsætninger, navnlig princippet om, at enhver forvaltningsakt skal indeholde en gyldig retlig begrundelse, dvs., at begrundelsen skal være relevant og ikke behæftet med en retlig eller faktisk vildfarelse.

Til støtte for dette anbringende har sagsøgerne indledningsvis anført, at artikel 3, stk. 2, i den fælles ordning udtrykkeligt bestemmer, at forværring af en bestående sygdom anses for en erhvervssygdom, såfremt forværringen er opstået under eller i forbindelse med tjenesten ved Fællesskaberne. Dernæst har sagsøgerne gjort gældende, at lægeudvalget i erklæringen af 17. september 1981, der ligger til grund for de anfægtede afgørelser, i det mindste fastslog, at Seingry's arbejdsvilkår og arbejdsrytme medførte en forværring af den kransåresygdom, som førte til hans død. Lægeudvalget konkluderede imidlertid, at der i det foreliggende tilfælde ikke var tale om en erhvervssygdom »i snæver betydning«. Ifølge sagsøgerne havde udvalget med urette anlagt en for snæver fortolkning af begrebet erhvervssygdom, idet det

således ikke tog hensyn til, at begrebet inden for rammerne af den fælles ordning tværtimod har en videre betydning, da det ligeledes omfatter forværring af en bestående sygdom.

Følgelig har sagsøgerne anført, at Rådet i de anfægtede afgørelser enten har anlagt en fejlagtig fortolkning af konklusionerne i lægeudvalgets erklæring eller undladt at tage hensyn til artikel 3, stk. 2, i den fælles ordning. Subsidiært har de anført, at afgørelserne ikke er begrundet som foreskrevet i vedtægtens artikel 25, stk. 2. I den forbindelse har sagsøgerne henvist til, at de ikke var tilstrækkelig klart begrundet, idet Rådets synspunkt ikke kom frem. Det er nemlig ikke tilstrækkeligt klart, om Rådet ikke anerkender, at Seingry's arbejdsvilkår og arbejdsrytme kunne medføre en forværring af den sygdom, som førte til hans død, eller om Rådet bestrider, at forværring af den bestående sygdom kan anses for en erhvervssygdom, jfr. den fælles ordning.

*Rådet for De europæiske Fællesskaber* har som *sagsøgt* først fremhævet, at de spørgsmål, som vedrører en sygdoms oprindelse eller forværring, naturligvis må afgøres på lægeligt grundlag. Det har tilføjet, at doktor Simons, den af institutionen udpegede læge, fastslog, at en infarkt ikke anerkendes som en erhvervssygdom. Rådet har dernæst anført, at lægeudvalget ikke — som hævdet af sagsøgerne — konkluderede, at Seingry's arbejdsvilkår og arbejdsrytme *havde* medført en forværring af en bestående sygdom, men kun, at »[Seingry's] særlig forjagede arbejdsforhold *kan* have fremkaldt en forværring ...«. Ifølge Rådet indebærer en sådan konstatering kun en mulighed for, at den nævnte omstændighed kunne være en af årsagerne til den sygdom, som førte til Seingry's død. Uanset at de intense arbejdsforhold på et kontor må erkendes at være en risiko gælder vel uden videre, at risikoen kan forstærkes ved den pågældendes livsform og mentalitet. I denne forbindelse konstaterede lægeudvalget ifølge Rådet, at Seingry's sygdom skyldtes en række andre faktorer, navnlig tobaksforgiftning. Herefter ses der ikke at foreligge tilstrækkeligt bevis for, at Seingry's sygdom eller forværringen heraf er opstået under eller i forbindelse med tjenesten ved Rådet.

Ifølge Rådet er der ikke noget holdepunkt for at antage, at lægeudvalget klart har tilsidesat artikel 3, stk. 2, i den fælles ordning. Der foreligger heller ikke overtrædelse af vedtægtens artikel 25, stk. 2. Rådet har anført, at de anfægtede afgørelser, navnlig afgørelsen af 14. maj 1982, er klare og tilstrækkeligt begrundet, når man henholder sig til de vedlagte lægerklæringer.

*Sagsøgerne* har i replikken anført, at selv om spørgsmålene vedrørende en sygdoms oprindelse eller forværring må afgøres på lægeligt grundlag, er spørgsmål vedrørende begrebet »erhvervssygdom« eller den rigtige fortolkning af lægeudvalgets konklusioner af retlig karakter. De har her igen gjort gældende, at lægeudvalget har lagt en for snæver fortolkning af begrebet »erhvervssygdom« til grund. Efter at

have fastslået, at Seingry's arbejdsvilkår og arbejdsrytme havde forværret hans hjertesygdom, antog udvalget fejlagtigt, at forværring af en bestående sygdom ifølge gældende ret ikke kunne anses for en erhvervssygdom. Ifølge sagsøgerne er det uden betydning, at der findes flere årsager til en forkalkning af blodkarrene i hjertet, og at en række af disse faktorer var til stede hos Seingry, eftersom en sådan konstatering ikke udelukker, at Seingry's forjagede arbejdsforhold kunne *frembringe en forværring.*

*Rådet* har i duplikken anerkendt, at begrebet »erhvervssygdom« er af retlig karakter. For at kunne antage, at der foreligger en erhvervssygdom, kræves det ikke blot, at den er opstået under eller i forbindelse med tjenesten ved den pågældende institution, men ligeledes, at de udførte arbejdsopgaver bevisligt har fremkaldt sygdommen eller forværret en bestående sygdom. I den foreliggende sag er det ikke tilstrækkelig godtgjort, at Seingry's arbejdsforhold reelt medførte en forværring af kransåresygdommen. Sagsøgte har derfor fastholdt, at de anfægtede afgørelser hvilede på et tilstrækkeligt grundlag.

*Intervenienten* har i begæringen om intervention delvis fremført samme argumenter som sagsøgte. Intervenienten har yderligere anført, at Domstolen i dom af 12. januar 1983 (K. mod. Rådet, sag 257/81, Sml. 1983, s. 1) fastslog, under hvilke omstændigheder en sygdom eller forværringen af en bestående sygdom, som ikke er optaget på den europæiske liste, kan anses for en erhvervssygdom. I dommen udtalte Domstolen blandt andet, at det skal være tilstrækkelig godtgjort, at »sagsøgerens patologiske tilstand har en tilstrækkelig direkte sammenhæng med en speciel og typisk risiko, der følger af de opgaver, som sagsøgeren har udført«. Intervenienten har herefter påberåbt sig Kommissionens henstilling 66/462 af 26. juli 1966 (JO nr. 147, s. 2696), hvorefter de erhvervssygdomme, der ikke er optaget på den europæiske liste, defineres som sygdomme, »der opstår som en følge af erhvervsmæssig beskæftigelse, og som en bestemt gruppe arbejdere er mere udsat for end den øvrige del af befolkningen«. Endelig har intervenienten henvist til generaladvokat Roemer's forslag til afgørelse i sag 29/71 (dom af 15. 7. 1972, Vellozzi mod Kommissionen, Sml. 1972, s. 133; org.ref. Rec. s. 513), hvorefter der foreligger en erhvervssygdom, når det kan godtgøres, at udøvelsen af de pålagte arbejdsopgaver er den væsentlige eller afgørende årsag til, at en sygdom er opstået, eller at der er sket en forværring af en bestående sygdom«. Ifølge intervenienten fremgår det af ovennævnte citater, at Rådet med føje nægtede at anerkende Seingry's sygdom som er erhvervssygdom.

## IV — Besvarelse af Domstolens spørgsmål

Det fremgår af de dokumenter, som er indgivet til Domstolen, at Rådets administration har anmodet lægeudvalget om »at udtale sig om, hvorvidt den sygdom,

som førte til René Seingry's død, kan anses for en erhvervssygdom«.

For så vidt angår det spørgsmål, om Rådet i andre tilfælde med henblik på at fastslå, om en tjenestemand eller en anden ansat ved Fællesskaberne er ramt af delvis eller fuldstændig invaliditet, har anerkendt, at en hjertesygdom er af »erhvervsmæssig« karakter, har Rådet svaret benægtende. Rådet har yderligere anført, at institutionens rådgivende læge aldrig under Seingry's årlige lægeundersøgelse har afgivet nogen henstilling angående hans arbejde.

V — Mundtlig forhandling

Parterne har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 6. oktober 1983.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 24. november 1983.

## Præmisser

1 Ved stævning, registreret på Domstolens justitskontor den 28. juli 1982, har Georgette Seiler, enke efter René Seingry, som inden sin død var tjenestemand ved generalsekretariatet under Rådet for De europæiske Fællesskaber, samt Florence Seingry og Georges-Francis Seingry, René Seingry's myndige børn, anlagt sag med påstand om annullation, dels af den af Rådets generalsekretær den 19. oktober 1981 trufne afgørelse om ikke at anerkende den sygdom, der førte til René Seingry's død, som en erhvervssygdom dels af generalsekretærens afvisning den 14. maj 1982 af sagsøgernes klage. Sagsøgerne har ligeledes nedlagt påstand om, at det statueres, at den pågældende sygdom var en erhvervssygdom, og at sagsøgte tilpligtes at udbetale sagsøgerne de ydelser, der i tilfælde af en tjenestemands død som følge af en erhvervssygdom er fastsat i vedtægtens artikel 73.

2 Sagsøgerne til støtte for påstandene anført, at René Seingry, som havde været tjenestemand ved Fællesskaberne fra 1954, efter 1958 direktør for generalsekretærens kabinet under Rådet, den 23. juli 1979 afgik ved døden på sin arbejdsplads som følge af en hjerteinfarkt. Ifølge sagsøgerne skyldtes hjertelidelsen Seingry's arbejde Rådets tjeneste, hvorfor den må anses for en erhvervssygdom, jfr. vedtægtens artikel 73. Denne antagelse støttes yderligere

af det forhold, at den afdøde tjenestemand allerede i 1977 efter en længere periode med en for stor arbejdsbyrde havde sit første hjerteanfald.

3 I henhold til vedtægtens artikel 73 sikres tjenestemanden, og i tilfælde af hans død de ydelsesberettigede pårørende, under de betingelser, der er fastsat i henhold til en af Fællesskabernes institutioner efter fælles aftale vedtaget ordning, imod risiko for erhvervssygdomme.

4 Den ordning, som der henvises til i ovennævnte bestemmelse (herefter benævnt den fælles ordning), bestemmer for det første i artikel 3, stk. 1, at for erhvervssygdomme anses de sygdomme, der er optaget i den »europæiske liste over erhvervssygdomme«, bilagt Kommissionens henstilling af 23. juli 1962 vedrørende arbejdsmedicin (JO 1962, s. 2181). Det er ubestridt, at kransåresygdom (forkalkning af blodkarrene i hjertet) ikke er opført på denne liste.

5 Ifølge den fælles ordnings artikel 3, stk. 2, »anses [ligeledes] som erhvervssygdom enhver sygdom eller forværring af en bestående sygdom, som ikke findes på den i stk. 1 nævnte liste, når det er tilstrækkelig godtgjort, at den er opstået under eller i forbindelse med tjenesten ved Fællesskaberne«.

6 Den fælles ordnings artikel 19 bestemmer, at ansættelsesmyndigheden træffer afgørelse om en sygdoms erhvervsmæssige oprindelse på grundlag af de konklusioner, som er afgivet af den eller de af institutionerne udpegede læger og, hvis tjenestemanden eller hans ydelsesberettigede pårørende anmoder herom, efter høring af det i den fælles ordnings artikel 23 fastsatte lægeudvalg.

7 Den 10. oktober 1979 anmodede sagsøgerne Rådets generalsekretær om at anerkende, at den sygdom, som førte til René Seingry's død, var en erhvervssygdom, idet de anførte, at der bestod en direkte årsagssammenhæng mellem det hjertesvigt, som bevirkede hans død, og hans arbejdsvilkår og arbejdsrytme siden 1958.

8 Generalsekretæren forlagde herefter sagen for den af Rådet udpegede læge, som fastslog, at »en infarkt normalt ikke anerkendes som erhvervssygdom«.

9 Det fremgår af sagen, at den af Rådet udpegede læge havde anmodet hjertespecialisten professor Denolin om en udtalelse. Efter at have gennemgået René Seigry's sygejournal fremkom professor Denolin blandt andet med følgende betragtninger:

»(. . .) Der findes . . . ingen oplysninger om de senere års udvikling af hjertetilstanden.

Det er på grundlag af en så utilstrækkelig sygejournal umuligt at afgøre, hvilken betydning arbejdsbetinget stress eventuelt kan have haft for sygdommens udvikling og årsagen til dødsfaldet. Men det kan i det mindste fastslås, at tobaksforgiftning som følge af et stort cigaretforbrug indebærer en væsentlig risiko«.

10 Da sagsøgerne havde anmodet om en høring af lægeudvalget, besluttede generalsekretæren at nedsætte et sådant udvalg. Det fremgår af de dokumenter, som er indgivet til Domstolen, at det blev pålagt udvalget »at afgøre, om den sygdom, som førte til Seingry's død, kan anses for en erhvervssygdom«.

11 Udvalget fastslog i det væsentlige i sin erklæring, at en hel række forskellige faktorer kan fremkalde en forkalkning af blodkarrene i hjertet, herunder især forhøjet blodtryk, tobaksforgiftning og rigelige kolesterolaflejringer i karrene, hvilke faktorer alle var til stede hos René Seingry. Lægeudvalgets konklusioner lyder således:

»Seingry's særlig forjagede arbejdsforhold kan have fremkaldt en forværring af kransåresygdommen [forkalkning af blodkarene i hjertet], samtidig med at Seingry af andre grunde, navnlig tobaksforgiftning, er særlig udsat for denne sygdom. Det kan efter vores opfattelse ikke antages, at der er tale om en erhvervssygdom i snæver betydning. 'Erhvervsbetinget stress' er nemlig kun én af flere sygdomsfremkaldende faktorer, og man kan ligesom doktor

Denolin rejse det spørgsmål, om ikke der ud over det meget krævende arbejde, som Seingry skulle udføre, skal tages hensyn til, at der i hans psyke kunne konstateres et element af perfektionisme og hyperaktivitet«.

12 Ved afgørelse af 19. oktober 1981 meddelte Rådets generalsekretær sagsøgerne, at det på grundlag af lægeudvalgets erklæring ikke var muligt at anerkende René Seingry's sygdom som en erhvervssygdom. Sagsøgernes klage over afgørelsen blev med samme begrundelse afvist den 14. maj 1982.

13 Over for disse afgørelser har sagsøgerne gjort gældende, at lægeudvalgets erklæring, som de hviler på, indirekte støttes på en fejlagtig fortolkning af begrebet erhvervssygdom. For det første kan lægeudvalget ikke efter at have fastslået, at René Seingry's særligt forjagede arbejdsforhold kan have fremkaldt en forværring af den kransåresygdom, som allerede var konstateret i 1977, konkludere, at der ikke var tale om en erhvervssygdom »i snæver betydning«. For det andet har lægeudvalget undladt at tage hensyn til, at begrebet erhvervssygdom inden for den gældende fælles ordning omfatter forværring af en bestående sygdom, hvis forværringen som i den foreliggende sag er opstået under tjenesten ved Fællesskaberne.

14 Ifølge sagsøgte har lægeudvalget ikke fejlfortolket rækkevidden af begrebet erhvervssygdom som defineret i den fælles ordning. Tværtimod påviste lægeudvalget på grundlag af denne definition efter en grundig gennemgang af den foreliggende sag, at der ikke forelå en erhvervssygdom, da flere andre faktorer end René Seingry's arbejdsforhold havde ført til hans død.

15 Det bemærkes indledningsvis, at det ikke tilkommer Domstolen at afgøre det spøgsmål, om en tjenestemand i en konkret sag led af en erhvervssygdom, jfr. vedtægtens artikel 73. Domstolen har imidlertid kompetence til at annullere enhver afgørelse, som i medfør af denne bestemmelse træffes af ansættelsesmyndigheden, og som er retsstridig, fordi den støttes på en irrelevant

konklusion fra lægeudvalget. Det vil være tilfældet, hvis lægeudvalget lægger en fejlagtig fortolkning af begrebet »erhvervssygdom« til grund, eller hvis sammenhængen mellem udvalgets udtalelser og dets konklusioner ikke tydeliggøres i udvalgets erklæring.

16 I så henseende har sagsøgerne med føje gjort gældende, at lægeudvalget især har behandlet det spørgsmål, om en kransåresygdom kan anses for en erhvervssygdom, uden at undersøge, om den konkret opståede forværring af kransåresygdommen kunne anses for en under tjenesten opstået forværring af en bestående sygdom, jfr. de gældende bestemmelser. Det fremgår nemlig hverken af lægeudvalgets erklæring eller af de tidligere lægeerklæringer, at der var taget stilling til dette spørgsmål.

17 Det blev ikke fastslået i udvalgets kommissorium, som var affattet i generelle vendinger, at det påhvilede udvalget at undersøge, *om* der bestod en tilstrækkelig klar årsagssammenhæng mellem det omhandlede hjertesvigt og en bestående kransåresygdom, således som foreslået af sagsøgerne i deres anmodning, om *om* forværringen af kransåresygdommen var fremkaldt af den afdøde tjenestemands arbejdsforhold, jfr. artikel 3, stk. 2, i den fælles ordning.

18 Den omstændighed, at udvalgets kommissorium ikke var tilstrækkelig tydeligt, kan forklare dets tvetydige erklæring. Når der i konklusionerne henvises til en »erhvervssygdom i snæver betydning«, hvilket begreb hverken optræder i vedtægten eller i den fælles ordning, fremgår det således af erklæringen, at det er tvivlsomt, om udvalget har haft tilstrækkeligt kendskab til den nøjagtige rækkevidde af begrebet erhvervssygdom.

19 Det er korrekt, at lægeudvalget anførte en række faktorer, som bevirkede René Seingry's død, såsom tobaksforgiftning og nervøsitet. Udvalget fastslog imidlertid ikke, om det var en af disse faktorer eller tjenestemandens forjagede arbejdsforhold, som havde været den afgørende årsag til det hjertesvigt, som medførte døden.

20 Under disse omstændigheder findes der efter gennemgangen af sagen at bestå alvorlig tvivl om, hvorvidt lægeudvalget havde modtaget et tilstrækkelig klart kommissorium, og om det undlod at tage hensyn til artikel 3, stk. 2, i den fælles ordning.

21 Det kan herefter fastslås, at de anfægtede afgørelser er retsstridige, og at de derfor bør annulleres, idet sagsøgte i øvrigt bør frifindes.

22 Det påhviler ansættelsesmyndigheden, inden den træffer en afgørelse, at genoptage proceduren ifølge den fælles ordnings artikler 19 ff. samt at foretage en ny høring af lægeudvalget, som skal undersøge, om det hjertesvigt, som førte til René Seingry's død, kan anses for en forværring af en bestående sygdom, og i bekræftende fald, om det er tilstrækkeligt godtgjort, at forværringen opstod under eller i forbindelse med den afdøde tjenestemands arbejdsopgaver.

## Sagens omkostninger

23 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, dømmes den tabende part til at afholde sagens omkostninger, såfremt der er nedlagt påstand herom. Da Rådet har tabt sagen, tilpligtes det at betale omkostningerne med undtagelse af de af intervenienten afholdte omkostninger, som betales af denne.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (første afdeling)

1. **Den af Rådets generalsekretær den 19. oktober 1981 trufne afgørelse om ikke at anerkende den sygdom, der førte til René Seingry's død, som en erhvervssygdom, samt generalsekretærens afvisning den 14. maj 1982 af sagsøgernes klage annulleres.**

2. **I øvrigt frifindes sagsøgte.**

3. **Rådet betaler sagens omkostninger med undtagelse af intervenientens.**

Koopmans O'Keeffe Bosco

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 26. januar 1984.

Justitssekretæren
efter bemyndigelse
H. A. Rühl
Ekspeditionssekretær

T. Koopmans
Formand for første afdeling

# FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT S. ROZÈS FREMSAT DEN 24. NOVEMBER 1983 [1]

*Høje Domstol.*

Der er ved Domstolen anlagt sag af Georgette Seiler, enke efter R. S., og hendes to børn, Florence og Georges-Francis, blandt andet med påstand om, at Domstolen annullerer en afgørelse om ikke at anerkende deres afdøde ægtefælles og fars sygdom som en erhvervssygdom.

1 — Oversat fra fransk.